

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2022-177
Den 3. maj 2022

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 16. maj 2022

SAMLENOTAT

1. Vestbalkan	2
2. Ruslands aggression mod Ukraine.....	4

1. Vestbalkan

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Der forventes en generel drøftelse af udviklinger på Vestbalkan, ikke mindst i lyset af Ruslands invasion af Ukraine. Der ventes fokus på EU's engagement i forhold til regionen, udenrigs- og sikkerhedspolitiske forhold, geopolitik samt reformer. Der er tale om en opfølgning på den drøftelse, Rådet havde i maj og november 2021 mhp. at se på mulighederne for at øge EU's engagement på det vestlige Balkan.

2. Baggrund

EU har et massivt engagement på Vestbalkan og en naturlig interesse i at sikre en positiv udvikling både politisk, økonomisk og sikkerhedsmæssigt. Det gælder ikke mindst i lyset af Ruslands invasion af Ukraine og implikationerne heraf for såvel landene på Vestbalkan som for EU's engagement i regionen, idet den naturligt store opmærksomhed på situationen i Ukraine har ført til en frygt i mange af landene i regionen for, at de skal blive overset af EU.

De seneste år har regionen fyldt mere på den europa- og udenrigspolitiske dagsorden, og geopolitisk er der i EU stigende opmærksomhed om den rolle som Kina, Rusland, Tyrkiet og Golflandene spiller i området, herunder gennem infrastrukturinvesteringer, kulturprogrammer, såvel som andre former for påvirkningsarbejde mhp. at søge politisk indflydelse. Samtidig har migrationskrisen i 2015 øget fokus på Vestbalkan som en central migrationsrute.

Situationen på Vestbalkan er fortsat skrøbelig med bilaterale spændinger samt intern politisk ustabilitet, særligt i Bosnien-Hercegovina. Politisk polarisering, organiseret kriminalitet, udbredt korruption, dårlige socioøkonomiske forhold, etniske skillelinjer og nationalistisk retorik bidrager til destabilisering.

I Bosnien-Hercegovina er situationen ikke mindst præget af, at lederen af de bosniske serbere, Milorad Dodik, i november 2021 bekendtgjorde, at Republika Srpska ville trække sig fra Bosnien-Hercegovinas væbnede styrker, sikkerhedstjenesterne, skattemyndighederne og dele af retsvæsenet. Foreløbigt er den bosnisk-serbiske tilbagetrækning fra dele af landets statslige strukturer dog sat i bero, bl.a. efter at Dodik 14. januar 2022 havde et møde med Serbiens præsident og efterfølgende valgte at gå i dialog om igen at deltage i det politiske samarbejde med føderationen Bosnien-Hercegovina. Som reaktion på Dodiks ageren har USA og Storbritannien indført sanktioner mod Dodik og andre aktører, der ifølge dem underminerer Bosnien-Hercegovinas territoriale integritet. Fra EU's side suspendede Kommissionen den 7. februar 2022 støtten til to infrastrukturprojekter i Republika Srpska.

EU gav i marts 2020 grønt lys til at indlede optagelsesforhandlinger med Nordmakedonien og Albanien. Forslag til forhandlingsrammer har imidlertid ikke kunnet vedtages i Rådet som følge af modstand fra et enkelt medlemsland. Det bemærkes, at EU's udvidelsesproces hører under Rådet for almindelige anliggender.

3. Formål og indhold

Der lægges op til en bred drøftelse med fokus på geopolitik, udenrigspolitik og sikkerhedssamarbejde med Vestbalkan. Der er tale om en opfølgning på den drøftelse, Rådet for udenrigsanliggender havde i maj og november 2021 mhp. at se på mulige områder, hvor EU's engagement på det vestlige Balkan kan øges. Der forventes særligt fokus på implikationerne for Vestbalkan af Ruslands invasion af Ukraine, herunder regionens opbakning til EU's position og tiltag over for Rusland. Endelig forventes der at være fokus på, hvordan man kan skabe et mere aktivt bilateralt og regionalt engagement, herunder med internationale partnere.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes en generel drøftelse af EU's engagement og udviklingen i regionen, hvor der ikke træffes konkrete beslutninger.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker op om EU's vigtige indsats og engagement på Vestbalkan, som kun er blevet vigtigere med Ruslands invasion af Ukraine. Regionalt samarbejde og gode naboskabsrelationer er væsentlige for sikkerhed og stabilitet i regionen. Regeringen støtter op om Bosnien-Hercegovinas territoriale integritet. Ensidige tiltag, der risikerer at underminere Bosnien-Hercegovinas sammenhængskraft eller territoriale integritet, skal afvises. Regeringen finder det væsentligt, at EU's udvidelsesspor med landene på Vestbalkan ikke sammenblandes med EU's relationer til Vestbalkan generelt. Drøftelser, der vedrører udvidelse, bør fastholdes i regi af rådet for almindelige anliggender.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Vestbalkan har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 12. november 2021.

2. Ruslands aggression mod Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af Ruslands militære aggression mod Ukraine. Indholdet af drøftelsen vil afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet den 16. maj, men det forventes på nuværende tidspunkt, at der vil være en drøftelse af sanktioner, EU's militære assistance til Ukraine, sporet om at holde Rusland ansvarlig for krigsforbrydelser, krigens effekt på tredjelande og russisk desinformation.

2. Baggrund

Ruslands omfattende militære offensiv mod Ukraine fortsætter. Som modsvar har EU vedtaget vidtgående sanktioner, som har haft markant indvirkning på russisk økonomi. Dertil har EU gennem den Europæiske Fredsfacilitet stillet 1,5 mia. EUR til rådighed til at støtte Ukraines væbnede styrkers kapaciteter og modstandsdygtighed. Der pågår løbende drøftelser i EU-regi om, hvordan vi bedst muligt kan understøtte Ukraine og samtidig ramme Rusland med yderligere tiltag for at øge den politiske og økonomiske pris for Ruslands fortsatte aggression. Det bærende princip for arbejdet med sanktioner og diverse tiltag over for Rusland er fortsat hensynet til EU-enighed, bæredygtighed i sanktionerne samt at tiltag skal gøre mere skade på Rusland end os selv.

Rusland besluttede i slutningen af april at suspendere gasleverancer til Polen og Bulgarien. Denne beslutning spiller ind i sanktionsproblematikken og tydeliggør udfordringerne ved sanktioner på energiområdet.

Ruslands invasion af Ukraine har i stadig stigende grad negative afledte konsekvenser for tredjelande. Priserne på fødevarer, gødning og energi er allerede steget markant. Der er i EU-kredsen fokus på, hvordan EU kan bidrage til at mindske konsekvenserne af Ruslands angrebskrig, også i andre dele af verden – især i skrøbelige og særligt sårbare stater.

3. Formål og indhold

Rådsdrøftelsen ventes at have fokus på, hvordan EU bedst kan støtte Ukraine – både nu og på længere sigt. Ud over fokus på sanktioner forventes drøftelse af EU's fortsatte militære assistance til Ukraine. Hertil ventes drøftelse af bestræbelserne på at holde Rusland ansvarlig for krigsforbrydelser. Desuden kan der ventes en drøftelse af krigens effekt på tredjelande. Endelig ventes også fokus på russisk desinformation.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

EU's sanktioner over for Rusland vil også have konsekvenser for Europas og dermed Danmarks økonomi. Eventuelle russiske modsanktioner forventes ligeledes at kunne få konsekvenser for samfunds- og erhvervsøkonomien i Danmark. Desuden vil der være en række udgifter forbundet med modtagelse af ukrainske flygtninge og med støtte til Ukraine både under og efter krigen.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er enighed i EU-kredsen om, at den russiske invasion og militære aggression mod Ukraine er fuldstændig uacceptabel, og at Ruslands ageren skal have store politiske og økonomiske konsekvenser. Der er bred erkendelse af, at situationen ikke blot vedrører Ukraine, men hele den europæiske sikkerhedsarkitektur og principperne for global fred og sikkerhed. Der er ligeledes en bred erkendelse af, at krigens afledte konsekvenser i stadig stigende grad også rammer tredjelande. Der er opbakning til fortsat tæt koordination med transatlantiske partnere og andre ligesindede. Endelig er der enighed om at udvise solidaritet med Ukraine og hjælpe ukrainerne mest muligt.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder, at vi skal hjælpe Ukraine mest muligt og samtidig fokusere på ikke at eskalere konflikten unødigt. Regeringen støtter fuldt op om de robuste EU-sanktioner, der har meget betydelige omkostninger for Rusland. Regeringen mener, at så længe Rusland fortsætter sin aggression, skal vi være klar til at stramme grebet yderligere med forskellige tiltag, der kan opnås enighed om. I den forbindelse er det helt centralt med fortsat tæt koordination med vores partnere og allierede.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 8. april 2022.